

ศึกษการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร

เขต 2

A Study of Academic Administration of the Moral Teachers in Phichit Province

Region 2

พระสมพร อุชุธมโม*

Phrasompron Ujudhammo (Nimnual)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 โดยศึกษากับประชากรจำนวน 102 รูป ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านหลักสูตร พบว่า การบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ในข้อ “ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม” และมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุดในข้อ “ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551” ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอน ในระดับมาก ในข้อ “ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร” และมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุดในข้อ “ความสามารถในการใช้ภาษาและอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน

* นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ในขณะสอน” ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ 3) ด้านการใช้สื่อการสอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละ ข้อพบว่า มีความคิดเห็นด้านการใช้สื่อการสอนในระดับมากในข้อ “ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้” และมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุดในด้านนี้ข้อ “ความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรม สื่อ และนำไปใช้ประกอบการสอน” ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า อยู่ในระดับมากในข้อ “ความรู้ความเข้าใจในการแปรผลและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา” และมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุดใน ข้อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับ ปานกลางทุกข้อ

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 ดังนี้

ด้านหลักสูตร ปัญหา คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งไม่สามารถกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามเป้าประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ข้อเสนอแนะควรวางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ และต้องมีนโยบายในการหาพระที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ที่สุด

ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ปัญหา คือ ขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอน รวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการสอน ข้อเสนอแนะควรสนับสนุนทุนในการซื้อเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรม และจัดให้ความรู้แก่พระวิทยากรที่สอนธรรมอย่างทั่วถึง

ด้านการดำเนินการสอน ปัญหา คือนักเรียนไม่เชื่อฟัง ครูไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควรในขณะทำการสอน ข้อเสนอแนะ ควรพระสอนศีลธรรมควรมีการสอนแบบผ่อนคลายไม่ควรสอนแต่ธรรม แต่ต้องสอดแทรกความสนุกสนานอย่างอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน

ด้านการวัดผลประเมินผล ปัญหา คือสถานศึกษาไม่ได้ให้ระเบียบการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาแก่พระสอนศีลธรรม และไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง ข้อเสนอแนะ ควรสถานศึกษาควรมีเจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่ชำนาญให้แก่พระสอนศีลธรรมและมีการประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ทราบถึงความสำคัญของการเรียนว่าควรมี มากน้อยเพียงใด

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, พระสอนศีลธรรม, สถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the academic administration conditions of the moral teaching monks of educational institutions in Phichit Province Region 2 2) to study problems and suggestions for academic administration of the moral teaching in educational institutions in Phichit Province region 2 By studying with 102 monks using survey research. The tools used in the research were questionnaires and interviews. for data analysis by finding Frequency, percentage, mean and standard deviation and summarizing problems and suggestions by analyzing and synthesizing the information obtained.

The findings of the research were found that:

1) The moral morality teaching of educational institutions in Phichit Province region 2 had an opinion on the academic administration condition of the moral teaching monk of educational institutions in Phichit province region 2, in the overall at a high level. When considered each detail, it was found that the curriculum was at a high level in the “ability to apply the curriculum in appropriate learning management” and had the lowest level of opinion in the “Knowledge of the curriculum. The basic level of the year 2008 “ As for the rest, it is at a high level in every section. 2) In terms of teaching and learning management, it is found that the overall was at a high level. When considering the details of each item, it was found that there were opinions on teaching and learning management. In a very high level “Ability to build good relationships with students in a friendly way” and had the lowest level of opinion in this area. “The ability to use language and clearly explain the content while teaching.” As for the rest were at a high level. 3) In the use of teaching materials, it was found that the overall was at a high level. When considering each detail, it was found that there was a high level of opinions on the use of teaching materials in terms of “The ability to use technology for learning management” and have the lowest level of opinion in this area. “The ability to innovate in media and

use in teaching.” as for the rest were at a high level 4)) In terms of evaluation, the results were found that the high level was “ Knowledge and understanding of transformation and bringing the results to improve the development of teaching and learning of Buddhism” and had the lowest level of opinion in Understanding regulations about the measurement and evaluation of educational institutions, as for the rest were moderate level.

2) Problems and suggestions for academic administration of Buddhist monks in educational institutions in Phichit Province, Region 2 as follows:

On the curriculum, the problem was lack of knowledge and understanding in the preparation of the school curriculum, and the structure of the curriculum couldn't be determined according to the objective of being a centered learner. Suggestions should be planned to work for the monks to teach morality in a systematic manner. And must have a policy to find a knowledgeable monk to work in order to complete the work.

In the production and use of media, the problem was lack of knowledge in using technology in teaching. Including lack of teaching technology. Suggestions should support the capital in the purchase of technology for the moral teaching and provide knowledge to the lecturers who teach thoroughly.

In the terms of teaching, the problem was that students were not obedient. teachers were not able to control the class as well as they should while teaching But must insert other fun to attract students' attention.

In terms of evaluation, the problem was that the educational institution was not provide the measurement measures. Evaluation of educational institutions for moral teaching and without the knowledge and understanding of the actual assessment In order to know the importance of learning that there should be how much.

Keywords: Academic Administration, Moral Teachers, Phichit Province Region 2

1. บทนำ

การพัฒนาเด็กนักเรียน เยาวชน ให้มีความรู้และจริยธรรม เริ่มตั้งแต่เยาว์วัยให้มีความสำคัญ แก่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ครอบครัวที่อบอุ่นและสถานศึกษาที่เอาใจใส่ดูแลเด็กอย่าง ใกล้ชิดด้วยการปลูกฝังความรู้ที่ทันโลกและคุณค่าที่ดีของวัฒนธรรมไทย การส่งเสริมบทบาทของ คณะสงฆ์ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนและครอบครัวต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ตลอดจน สนับสนุนให้มีการปฏิบัติธรรม และความสงบร่มเย็นทางจิตใจควบคู่กับการเร่งรัดการ ปฏิรูปการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ทุกรูปแบบและทุกแนวทางจะโน้มน้าวจิตใจเยาวชนให้ออก ห่างจากสิ่งชั่วร้าย หลีกเลียงสื่อลามกอนาจารการหมกมุ่นทางเพศก่อนวัยอันควร อันตรายและพิษภัย จากยาเสพติดต้อง พัฒนาไปตามธรรมชาติของวัยนักเรียนและความพร้อมทางด้านจิตใจโดยการให้ ศึกษาหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไม่ฝืนธรรมชาติจาก สภาพปัญหาหลักการเหตุผลและนโยบายที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้กระทรวงวัฒนธรรมได้ทำข้อตกลง ความร่วมมือ (MOU = Memorandum of Understanding) กับกระทรวงศึกษาธิการในการ พัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ด้าน วัฒนธรรมทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้าง ทักษะความรู้ในเรื่องศิลปวัฒนธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนนักศึกษาและครูอาจารย์ทุกระดับ รวมถึงหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวใน สถานศึกษาทุกระดับทั่วประเทศ ข้อตกลงได้เสนอไปยัง สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติซึ่งได้พิจารณาตกลงรายละเอียด ของโครงการพระสอนศีลธรรมแล้วเห็นควร สนับสนุนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้านพุทธ ศาสนากับพระสงฆ์โดยตรง เพื่อช่วยสร้างปฏิบัติ สัมพันธ์ที่ดีระหว่างศาสนากับนักเรียนรวมทั้งเป็น การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีให้กับ เด็กตั้งแต่วัยเริ่มต้นเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มี คุณภาพ

การดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้ดำเนินการมาตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2546 อย่างต่อเนื่อง และเมื่อปีงบประมาณ 2551 โครงการครูพระสอนศีลธรรมได้ เปลี่ยนหน่วยงานที่รับผิดชอบจากกรมศาสนากระทรวงวัฒนธรรมมาเป็นมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบและได้ปรับเปลี่ยนโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอีกทั้ง ผู้วิจัยเองก็มีสถานะเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของจังหวัด พิจิตร พบว่าการทำหน้าที่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้ได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ โครงการนั้นมีข้อจำกัดหลายอย่าง ซึ่งผู้วิจัยเองมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ว่าเกิดขึ้นเนื่องมาจากปัญหาอันใด และจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้หมดไปได้อย่างไร

จากเหตุผลดังกล่าวนี้เองที่จะศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัด พิจิตรเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสม และส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานในคราวต่อไป

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารงานวิชาการของพระสอน ศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัด พิจิตร เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของ พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ พระ สอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2 จำนวน 102 รูป และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 11 ท่าน

4. ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ในการบริหารงานวิชาการ ของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 โดยจะสรุปดังนี้

1. ด้านหลักสูตร พบว่า การบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 มีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 ด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 ด้านหลักสูตรในระดับมาก ในข้อ "ความสามารถในการนำหลักสูตร ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม" และมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ในข้อ "ความรู้

เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551” ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 มีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอน ในระดับมากในข้อ “ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร” และมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุดในด้านนี้ข้อ “ความสามารถในการใช้ภาษาและอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนในขณะสอน” ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. ด้านการใช้สื่อการสอน พบว่า การบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 มีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 ด้านการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละ ข้อพบว่า มีความคิดเห็นด้านการใช้สื่อการสอนในระดับมากในข้อ “ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้” และมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุดในด้านนี้ข้อ “ความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรม สื่อ และนำไปใช้ประกอบการสอน” ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

4. ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า การบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 มีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า มีความคิดเห็นด้านการวัดผลประเมินผลในระดับมากในข้อ “ความรู้ความเข้าใจในการแปลผลและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา” และมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุดในด้านนี้ข้อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปราย ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

5.1. สภาพการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน และด้านการวัดผล

ประเมินผล ในภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก ($\mu=3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยรองจากด้านการจัดการเรียนการสอน มีระดับมาก ($\mu=3.84$) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษามีความตระหนัก และให้ความสำคัญกับหลักสูตรอย่างมาก เนื่องจากหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการศึกษาตลอดจนในปัจจุบัน มีการกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Stakeholder) ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีการให้ความรู้ และร่วมกำหนดหลักสูตรกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว อย่างไรก็ตามจากการพิจารณารายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสถานศึกษาในปัจจุบัน สามารถกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานศึกษาได้เอง การกำหนดหลักสูตรดังกล่าว ทำให้พระสอนศีลธรรมเกิดความสับสน สารเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาตามหนังสือที่โรงเรียนมอบหมายให้ไม่เพียงพอกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ต้องใช้คู่มือ ตำรา หลายเล่มรวมทั้งเนื้อหาสาระวิชาพระพุทธศาสนามีมาก จึงทำให้พระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษากำหนดหน่วยการเรียนรู้ได้ไม่ครอบคลุมตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พระครูปริยัติธรรมาวุธ (วิรัช ต้นชวน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง”บทบาทของพระสงฆ์ในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ ตรัง และพังงา” โดยประชาชนที่ใช้ในการวิจัย ด้านพัฒนาหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานอม เตชวโร (ชาติผักแว่น) (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง”การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการสอนพระปริยัติธรรมของครูสอนพระปริยัติธรรมในสำนักศาสนศึกษาแผนก ธรรม จังหวัดนครราชสีมา” ในด้านหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับมาก

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่าพระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.92$) ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากเมื่อพิจารณาเกณฑ์ในการคัดเลือกพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนตามประกาศของ กรมการศาสนา ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนว่า จะต้องสำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้ง 2 แห่ง หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นการบ่งชี้ว่าพระสอนศีลธรรมรูปนั้น เป็นผู้มีความรู้ในทางพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน จึงมีระดับความเห็นมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปริยัติธรรมาวุธ (วิรัช ต้นชวน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง”บทบาทของ

พระสงฆ์ในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ ตรัง และพังงา” โดยประชาชนที่ใช้ในการวิจัย ด้านพัฒนาหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหานอม เตชวโร (ชาติผักแว่น)** (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง”การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการสอนพระปริยัติธรรมของครูสอนพระปริยัติธรรมในสำนักศาสนศึกษา แผนก ธรรม จังหวัดนครราชสีมา” ในด้านหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการใช้สื่อการสอน จากการศึกษาพบว่าพระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$) ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาเป็นความรู้ที่บริสุทธิ์เป็นความจริงที่ต้องปฏิบัติ แล้วจะเกิดผลการสอนในสถานศึกษาเป็นเพียงการให้ความรู้ในเนื้อหาวิชาการเป็นส่วนใหญ่ ขาดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานศึกษา เนื่องจากพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่เต็มรูปแบบเหมือนบุคลากรครูในโรงเรียน การนำนักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้จึงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากติดขัดที่ระเบียบของทางราชการ การพานักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้จึงต้องผ่านหลายขั้นตอน ทำให้พระสอนศีลธรรมไม่ต้องการยุ่งยาก จึงมีการนำนักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้้น้อย นอกจากนี้ พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาบางรูปไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุฝึกสอน และสอบเนื่องจากไม่ได้เป็นบุคลากรครูในโรงเรียน การจัดซื้อวัสดุในการผลิตสื่อ จึงเป็นหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมซึ่งบางรูปก็ไม่มีปัจจัยเนื่องจากรายได้ของพระขึ้นอยู่กับารับกนิมนต์ เมื่อพระสอนศีลธรรมมาปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ทำหน้าที่สอนศีลธรรม จึงทำให้ไม่ได้รับกนิมนต์ ก็ไม่มีปัจจัย เงินปัจจัยที่ได้ก็มีเพียงค่าตอบแทนที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่พระสอนศีลธรรมเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร)** (2547) ที่กล่าวว่า ถึงแม้จะมีหน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเรื่องการผลิตสื่อให้ แต่พอมาถึงโรงเรียนแล้วก็ไม่มีเครื่องมือเครื่องมือให้เลยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐิกา ลิ้มเฉลิม** (2549) ที่กล่าวว่า ปัญหาที่สำคัญในด้านการเรียนการสอนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ คือ การผลิตสื่อทางพระพุทธศาสนาที่ขาดความน่าสนใจ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การสร้างหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาของสถานศึกษาต่าง ๆ นั้นสถานศึกษายังขาดผู้เชี่ยวชาญวิชาพระพุทธศาสนา ร่วมสร้างหลักสูตร และผลิตสื่อที่หลากหลายให้ทันสมัย การผลิตสื่อทางพระพุทธศาสนาไม่ได้รับการสนับสนุน สื่อทางพระพุทธศาสนาที่มีอยู่หรือการถ่ายทอดหลักธรรมหรือการเทศน์ของพระวิทยากรยังเป็นภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียงและวีดิทัศน์ ที่ใช้ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนายังไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้สื่อการสอน

ขาดความน่าสนใจนั่นเอง

4. ด้านการวัดผลประเมินผล จากการศึกษาพบว่าพระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัดพิจิตร เขต 2 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.81$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก พระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครู และได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ หรือมีใบประกอบวิชาชีพครู รวมทั้งมีความรู้ทางโลกในระดับปริญญาตรี และได้เข้ารับการอบรม เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ถวายความรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล หรืออาจมีแต่น้อยและไม่ต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณาเกณฑ์ในการ คัดเลือกพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนตามประกาศของสำนักพระพุทธศาสนา ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของ ผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนว่า จะต้องสำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรี ขึ้นไป ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวก็ไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่าพระสอนศีลธรรมรูปนั้นมีความรู้ ความสามารถ ในวิชาชีพครู แต่เป็นการบ่งชี้ว่าพระสอนศีลธรรมรูปนั้น เป็นผู้มีความรู้ในทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น เนื่องจากวิชาชีพครูต้องประกอบด้วยความรู้และทักษะความชำนาญเฉพาะทางในการจัดการเรียนการสอนและถ่ายทอดความรู้ส่วนการกำหนดคุณสมบัติข้อที่ว่าต้องสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งนั้นก็ไม่ได้บ่งชี้ว่าพระที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมีความรู้ ความสามารถด้านวิชาชีพครู เนื่องจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง ก็ได้มีการจัดการเรียน การสอนเฉพาะสาขาคหุศาสตร์เท่านั้น และการกำหนดคุณสมบัติก็มีได้ระบุให้รับเฉพาะพระที่มีวุฒิความรู้ด้านครุศาสตร์บัณฑิต แต่เป็นเพียงภาพกว้างที่กำหนดรับเฉพาะผู้จบปริญญาตรี เท่านั้น ดังนั้นจึงไม่สามารถบอกความรู้ความสามารถของพระสอนศีลธรรมในด้านวิชาชีพครูได้ ในการปฏิบัติงานสอนจึงอาจเกิดปัญหา โดยเฉพาะการวัดผลประเมินผลที่ต้องการความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการปฏิบัติอย่างมาก เพื่อให้การวัดผลประเมินผล ครอบคลุมในทุกด้านทั้ง ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูพระส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานใน วิชาชีพครูมาแต่เดิม เนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ กิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นเพื่อถวายความรู้ด้านการวัดผลประเมินผล

แก่ครูพระอาจไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ถึงแม้หน่วยงานต้นสังกัดจะให้ความรู้เรื่องการดำเนินการสอน แต่จากการสำรวจ สอบถาม ผู้จัดการ ประชุม พบว่า พระสอนศีลธรรม ให้ความสำคัญเข้าร่วมประชุมบ่อยมาก ส่วนใหญ่เข้าร่วม ประชุมในช่วงพิธีเปิดเท่านั้น หลังจากนั้น ก็ต้องไปปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ เนื่องจากติดกิจนิมนต์ ประกอบกับวิทยาการที่ให้ความรู้ไม่ทราบบริบท พื้นฐานความรู้ของพระสอนศีลธรรมที่ไม่ได้มีวุฒิการศึกษาทางครุศาสตร์ ซึ่งไม่เข้าใจวิธีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ วิทยากรมีความเข้าใจว่าพระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติหน้าที่ ในสถานศึกษา เปรียบเสมือนครูที่มีทักษะและความชำนาญในการสอนแล้ว ให้การอบรมอย่างผู้เข้าอบรมมีพื้นฐานความรู้มาแล้ว ทำให้การอบรมขาดความน่าสนใจ จึงทำให้พระสอนศีลธรรม นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้น้อย

5.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 2

1. ด้านหลักสูตร ปัญหา คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งไม่สามารถกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามเป้าประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ข้อเสนอแนะควรวางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ และต้องมีนโยบายในการหาพระที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ที่สุด

2. ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ปัญหา คือ ขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอน รวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการสอน ข้อเสนอแนะควรสนับสนุนทุนในการซื้อเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรม และจัดให้ความรู้แก่พระวิทยากรที่สอนธรรมอย่างทั่วถึง

3. ด้านการดำเนินการสอน ปัญหา คือ นักเรียนไม่เชื่อฟัง ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควรในขณะทำการสอน ข้อเสนอแนะ ควรพระสอนศีลธรรมควรมีการสอนแบบผ่อนคลายไม่ควรสอนแต่ธรรม แต่ต้องสอดแทรกความสนุกสนานอย่างอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน

4. ด้านการวัดผลประเมินผล ปัญหา คือ สถานศึกษาไม่ได้ให้ระเบียบการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาแก่พระสอนศีลธรรม ทั้งไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง ข้อเสนอแนะ ควรสถานศึกษาควรมีเจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่ชำนาญให้แก่พระสอนศีลธรรม และมีการประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ทราบถึงความสำคัญของการเรียนว่าควรมี มากน้อยเพียงใด

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาทุกระดับ ควรมีการสร้างความเข้มแข็ง ความรู้ ความสามารถ ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน และด้านการวัดประเมินผลให้แก่พระสอนศีลธรรม ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอด และการนำคุณค่าแห่งพุทธธรรม น้อมนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่องปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เยาวชน ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศเจริญเติบโตด้วยหลักแห่งพุทธธรรม เป็นคนดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม ให้เหมือนกับบุคลากรครูในสถานศึกษา มีการนิมนต์เข้าร่วมประชุมเพื่อร่วมวางแผน ดำเนินงานตามแผน ร่วมประเมินผล และร่วมรับ ผลประโยชน์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน

3. ผู้บริหารโครงการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการนิเทศการดำเนินงานโครงการ และหาที่ปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตร มีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมอย่างถ่องแท้ เพื่อช่วยสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการศึกษาอย่างเจาะลึก ในบริบทของสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาคุณธรรม ชี้นำว่ามีการดำเนินการอย่างไรบ้างในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาแนวทางการประสานความร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ในการส่งเสริมดำเนินงานโครงการพระสอน ศีลธรรม ในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด พระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษาสามารถเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดความรู้ด้านพุทธธรรม ให้เป็นหลัก และแนวทาง การในการดำเนินชีวิต เป็นการนำคุณค่ามหาศาลกลับสู่สังคมอย่างยั่งยืน

3. ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการติดตาม ประสานงานและคอยช่วยเหลือ สนับสนุนในการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของแต่ละรูป โดยเฉพาะการจัดผู้ดูแลรับผิดชอบในแต่ละส่วนที่ใกล้ชิดมากที่สุด เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถปรึกษาหารือได้มีเวลาในการสอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัด พิจิตร เขต 2 เขตอื่น ๆ ว่ามีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้
2. ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัด พิจิตร เขต 2 เขตอื่น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร
3. ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจังหวัด พิจิตร เขต 2 อื่น ๆ ว่ามีปัญหอะไรสำคัญที่ต้องแก้ไขเป็นการเร่งด่วน เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์.
- โครงการพระสอนสอนศีลธรรมในโรงเรียน. (2552). **“รายงานสัมมนาพระสอนศีลธรรม พระนักเทศน์และพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วประเทศ ประจำปี 2552”**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนสามลดา.
- ณัฐริกา ลีเมลิ้ม. (2549). **“การศึกษาสภาพโรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 1”**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2552). **“พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและวัฒนธรรม”**. โครงการพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน. รายงานสัมมนาพระสอนศีลธรรม ประจำปี 2442. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนสามลดา.
- พระมหานอม เตชวโร (ชาติฝึกแว่น). (2548). **“การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการสอนพระปริยัติธรรมของครูสอนพระปริยัติธรรมในสำนักศาสนศึกษาแผนกธรรม จังหวัดนครราชสีมา”**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์. (2551). “ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร”. **ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางอิสาร). (2547). “ความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2531). **รายงานการวิจัยองค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.